

Pilar Prieto és professora d'investigació ICREA al Departament de Traducció i Ciències del Llenguatge a la Universitat Pompeu Fabra.

(1) Resum breu de la teva trajectòria-CV i la teva línia d'investigació actual. Quines són els temes o línies de recerca principals?

Soc professora d'investigació ICREA al Departament de Traducció i Ciències del Llenguatge a la Universitat Pompeu Fabra. Dirigeixo des de fa anys el Grup d'Estudis de Prosòdia (<http://prosodia.upf.edu/home/ca/>). Amb la nostra recerca intentem entendre el paper de la prosòdia i els gestos (que conjuntament anomenem *trets multimodals del llenguatge*) en la comunicació humana, i també en la comprensió i en el desenvolupament del llenguatge. Dues grans àrees d'interès del nostre grup són la interfície entre l'expressió multimodal del llenguatge i la pragmàtica, així com la investigació dels processos i beneficis cognitius de l'ús dels trets multimodals de tipus pragmàtic en el procés d'adquisició de llengües. En general, reivindicuem una visió del llenguatge com un sistema inherentment multimodal que ha d'integrar de forma plena els components prosòdics i gestuals com a elements codificadors de la pragmàtica. En aquest sentit, cada vegada és més clar que necessitem una nova concepció de l'estudi del llenguatge i el seu desenvolupament que integri l'estudi de la pragmàtica multimodal i que incorpori plenament l'estudi dels senyals prosòdics i corporals com a sistemes pragmàtics integrats.

(2) En què consisteixen les habilitats multimodals que estàs estudiant a la teva recerca i quina rellevància tenen en el marc de l'estudi del llenguatge?

Quan parlem empram contínuament la modulació de la veu o la prosòdia (entonació, durada, intensitat, modulacions de la qualitat de la veu) i els senyals corporals (els moviments de les mans, el cap i el cos, així com les expressions facials). Aquests senyals formen una part fonamental del que volem expressar amb els nostres actes de parla. Emprant els termes clàssics d'un dels pares de la pragmàtica, J. L. Austin (1962), un acte de parla és qualsevol acte en què pronunciem paraules i "fem" coses amb aquestes (és a dir, expressem intencions comunicatives i intentem influir en els nostres interlocutors). Els senyals prosòdics i corporals són un canal clau en el marcatge de les intencions dels nostres actes de parla (afirmació, petició, vocatiu, etc.) per mostrar la nostra postura epistèmica (o les nostres creences sobre el que s'està dient). Per exemple, els parlants d'una conversa podran detectar ràpidament la incertesa d'un interlocutor parant atenció no només a l'ús de paraules com *potser*, sinó també a l'ús d'una entonació ascendent i de senyals visuals com ara encongir-se d'espatlles, una expressió facial que expressi ignorància, etc.

Aquestes característiques multimodals es produeixen de manera totalment coordinada amb la parla i tenen un impacte dramàtic en diverses funcions pragmàtiques del llenguatge (per exemple, l'expressió d'intencions comunicatives en contextos socials). Per tant, malgrat que haurien de ser una part central en l'estudi del llenguatge, sorprenentment tenen un paper marginal en els models pragmàtics actuals de llenguatge, així com en els models de desenvolupament i processament del llenguatge. Crec fermament que els senyals prosòdics i corporals són components pragmàtics íntimament lligats entre si, i tot i que transmeten significats en formes fonamentalment diferents (visuals i prosòdiques), es poden considerar com a elements d'un únic sistema

multimodal integrat. En les darreres dècades molts estudis ens demostren l'estret vincle temporal que hi ha entre els senyals prosòdics i corporals i també des del punt de vista pragmàtic i del desenvolupament (p.ex., Esteve-Gibert i Guellaï 2018; Hübscher i Prieto 2019, entre d'altres). Un bonic estudi recent de Hübscher i col·legues ens demostra l'ús paral·lel de patrons atenuats de prosòdia (to i intensitat més baixos, durades més llargues) com del moviment del cos (patrons atenuats de moviments gestuals) en l'expressió de les peticions de cortesia. Caldria anar, doncs, cap a la plena integració dels senyals prosòdics i corporals en l'estudi científic de la pragmàtica com a pas crític per fomentar models cognitius i models de desenvolupament del llenguatge que estiguin ben informats des del punt de vista multimodal.

(3) Quina relació hi ha entre l'adquisició dels gestos i la prosòdia en relació amb les diferents habilitats del llenguatge oral? Com interaccionen aquests components? Aquestes habilitats varien dependent de l'edat?

Ara mateix tenim molta evidència empírica que prové del camp de l'adquisició del llenguatge que ens demostra com des dels seus inicis, els nadons i infants són especialment sensibles a les característiques multimodals del llenguatge, i que són precisament aquests trets presents en la parla dirigida als nadons que els faciliten enormement la tasca de processament i comprensió del llenguatge. Des del punt de vista de la producció del llenguatge, s'ha demostrat que l'aparició del gest d'assenyalament cap als nou mesos, o l'aparició dels gestos icònics durant el primer any de vida, o els gestos no referencials que acompanyen el discurs narratiu, actuen com a elements precursors i predictors de trets estructurals del llenguatge com el vocabulari o la sintaxi (vg. un resum en l'article de Esteve Gibert, Igualada i Prieto 2019 publicat a *Societat, Llengua i Comunicació*).

Tanmateix, els models d'adquisició del llenguatge s'han centrat en l'anàlisi del desenvolupament d'aspectes estructurals del llenguatge (vocabulari, sintaxi, estructura narrativa) i el desenvolupament de la pragmàtica s'ha analitzat d'una manera més fragmentada. També s'ha vist recentment que hi ha una relació estreta entre les habilitats multimodals de tipus pragmàtic (en concret l'habilitat dels nens de tres anys d'imitar multimodalment diverses situacions pragmàtiques (i no pas l'habilitat en la imitació d'accions en objectes) es relaciona directament amb les habilitats estructurals del llenguatge (per exemple, l'estructura narrativa) i amb les habilitats pragmàtiques. En aquest sentit, encara hi ha molta recerca per fer en la descripció del desenvolupament d'un mapaatge pragmàtic expressat conjuntament en senyals prosòdiques i gestuals i, fonamentalment, del seu poder precursor i predictiu en el desenvolupament pragmàtic dels nens. Només considerant el desenvolupament de la pragmàtica com un fet inherentment multimodal podrem avançar en aquesta àrea.

Sabem per altra banda que hi ha grans diferències individuals en el desenvolupament de les habilitats pragmàtiques que caldria normativitzar. També en l'àmbit del desenvolupament atípic s'ha descrit l'afectació del component pragmàtic del llenguatge en patologies com el trastorn sociocomunicatiu (vg. DSM-5), o l'autisme. Caldria treballar més per integrar el component multimodal en l'avaluació i la detecció de l'afectació del component pragmàtic del llenguatge.

(4) Aquestes habilitats es poden treballar amb infants amb patologia? Com es podria aplicar aquest coneixement a aquesta població?

Els programes d'intervenció del llenguatge s'han centrat en la millora d'aspectes estructurals del llenguatge (vocabulari, sintaxi, estructura narrativa) i s'ha tendit a deixar més de banda els aspectes més pragmàtics i sobretot els entrenaments multimodals. Es

necessita més recerca empírica que pugui comprovar l'eficàcia de programes d'intervenció dirigits a millorar la pragmàtica multimodal en poblacions amb patologia i sense. Actualment en el nostre grup estem iniciant estudis en aquesta línia. Pel que fa a les aplicacions clíniques, l'establiment de perfils prosòdics i gestuals durant el desenvolupament típic seria un primer pas necessari cap a la creació d'eines d'avaluació per a la detecció de patologies en què es veu afectat el component pragmàtic. Crec que els resultats tant en recerca bàsica com en recerca aplicada en els propers anys poden ajudar-nos a obrir noves vies d'intervenció en programes educatius.

Finalment, és important que tant pares com educadors i cuidadors sapiguem aprofitar aquest potencial i riquesa de la comunicació multimodal al llarg del desenvolupament, i sobretot durant el primer any de vida, quan ja es poden començar a observar precursors importants del llenguatge i la comunicació. En aquest sentit, recomano l'eina web que vam desenvolupar en el marc d'un projecte RECERCAIXA, *Abans de les primeres paraules* (<http://abansprimeresparaules.upf.edu/>), en què s'explica de manera didàctica amb materials audiovisuals com els infants desenvolupen les habilitats comunicatives al llarg del primer any de vida, tot adoptant una visió multimodal del llenguatge i donant pistes de com potenciar-les.

REFERÈNCIES

AUSTIN, J. L. (1962). *How to Do Things with Words*. Oxford: Oxford University Press.

ESTEVE GIBERT, N.; IGUALADA, A. I PRIETO VIVES, P. (2019). El gest com a facilitador i precursor del desenvolupament del llenguatge. *Llengua, Societat i Comunicació*. 2019; 17: 26-41. <<https://revistes.ub.edu/index.php/LSC/article/view/28642/30444>>

ESTEVE GIBERT, N. I GUELLAÏ, B. (2019). Prosody in the Auditory and Visual Domains: A Developmental Perspective. *Front. Psychol.*, <<https://doi.org/10.3389/fpsyg.2018.00338>>

HÜBSCHER, I. I PRIETO, P. (2019). Gestural and Prosodic Development Act as Sister Systems and Jointly Pave the Way for Children's Sociopragmatic Development, *Front. Psychol.*, <<https://doi.org/10.3389/fpsyg.2019.01259>>